

Gdzie jest kasa?

czyli jak zdobywać środki finansowe na działania dla drzew

Pieniądze rzecz nabyta, ale bez nich działać trudniej. Jak uczyć strategów, nie tylko wojskowi, dłuższe kampanie wymagają dobrej logistyki i środków. Sporo, dzięki zaangażowaniu społecznemu, można osiągnąć bezfinansowo. Jednak dostępne pieniądze zapewniają większe zasięgi, skuteczność i długofalowość działania. Warto nie tylko korzystać z dostępnych różnego rodzaju funduszy ale i wpływać na nie – szczególnie te publiczne.

► Czas na projekt

Kluczowe to właściwe rozpoznanie celu, który chcemy osiągnąć. Może być to ochrona drzew istniejących, objęcie ich ochroną prawną (pomnik przyrody, użytek ekologiczny, rezerwat), zmiany planów zagospodarowania przestrzennego, nowe nasadzenia, kontrola władzy publicznej czy też kampanie promocyjno-edukacyjne.

Projekt to nie to samo co pomysł. Metodyka tworzenia projektów zakłada, że cele powinny być konkretne, mierzalne, osiągalne w określonym czasie oraz istotne. Dobre, bazujące na rzetelnych danych rozpoznanie problemu, jego wagi, zasięgu bywa przydatne przy uzasadnieniu projektu. W przypadku większości projektów potrzebne są konkretne rezultaty, np. ilość ochronionych, posadzonych drzew, ilość osób do których dotrzemy z naszym przekazem. Warto od razu zastanowić się w jaki sposób będziemy mierzyli i dokumentowali wskaźniki rezultatu.

Aby osiągnąć cele i rezultaty potrzebne są oczywiście działania. I tu znowu istotne są wskaźniki liczbowe, mierzalne, kalkulowalne i realizowalne w określonym czasie. Pozwolą nam one dobrze zaplanować harmonogram i budżet działań. Warto tworząc projekt rzetelnie sprawdzić ceny – upewniając się czy się nie zwiększą w trakcie realizacji projektu (możemy np. oficjalnie zapytać o cenę – podając termin realizacji).

Etap planowania jest kluczowy dla sukcesu projektu. Jeśli mamy zespół, współpracowników zaangażujemy ich od początku. Zwróci się potrójnie: pomogą nam na etapie planowania, podzielimy się pracą i większe będzie zaangażowanie oraz współodpowiedzialność na etapie realizacji projektu.

O to nam chodzi – realizacja projektu to podstawa. Podstawa zmiany. Ale, źle przemyślany projekt może oznaczać poważne kłopoty. Dlatego ważna jest jego wykonalność – liczby oznaczające wskaźniki rezultatu, koszty, terminy. Czasem warto jest nie otrzymać dofinansowania niż zbyt dużo obiecać i mieć potem poważne problemy na etapie realizacji i rozliczenia projektu.

► Jak zdobyć dotację od samorządu?

Mamy pomysł na zmianę i na działania. Ale skąd zdobyć pieniądze? Najbardziej oczywistym źródłem finansowania są środki publiczne. I tu przydaje solidne rozeznanie tematu. Pomocne są różne wyszukiwarki – takie jak strona fundusze.ngo.pl (pomocna dla organizacji pozarządowych posiadających osobowość prawną – typu stowarzyszeni, fundacje). Korzystnie jest przyjrzeć się innym podobnym projektom – z jakich źródeł były finansowane. Tu pomocny bywa BIP czyli Biuletyn Informacji Publicznej, zarówno jeśli

chodzi o „sponsorów” jak i „beneficjentów”. W skrócie sprawdzimy kto daje środki i kto z nich korzysta.

Pieniądze na działania dla drzew można szukać w wielu miejscach. Po- zornie najoczywistsze wydają się te lokalne, samorządowe – gminne, po- wiatowe. Ale w praktyce, szczególnie jeśli jesteśmy krytyczni wobec władz może z tym być różnie. Tu nie Europa Zachodnia, gdzie za sprawdzanie i krytykowanie władz płaci się organizacjom pozarządowym... bo to zwięk- sza skuteczność działania instytucji publicznych. Ale wyjątki się zdarzają i też przecież wiele działań dla drzew nie musi być wobec „władz” krytyczna.

► Fundusze samorządowe

Przyjrzyjmy się zatem samorządom (poziom gminy, powiatu i wojewódz- twa). Najbardziej oczywistym sposobem pozyskiwania jest udział w kon- kursach organizowanych przez samorzady. Ogłoszenia można znaleźć na ich stronach, mogą one dotyczyć np. działań z zakresu ochrony środo- wiska, edukacji ekologicznej, ale też np. angażowania wolontariuszy, za- jęć dodatkowych dla młodzieży lub seniorów. Warto uważnie poszukać ale i też sprawdzić plany ogłaszania konkursów. W dużych miastach bywają one znane nawet w poprzednim roku.

Jeśli nie ma ogłoszonego konkursu na planowane przez nas zadanie mo- żemy w przypadku samorządów skorzystać z dwóch innych możliwości. Pierwszym jest tryb małych zleceń – z pominięciem procedury konkursu. Taką możliwość daje samorządowi **art. 19 a z Ustawy o działalności pożytku pu- blicznego i wolontariacie**. Małe zlecenia mogą być realizowane gdy wy- sokość dofinansowania lub finansowania zadania publicznego **nie prze- kracza kwoty 10 000 zł** a zadanie publiczne ma być realizowane w okresie nie dłuższym niż 90 dni. W praktyce procedura polega na zgłoszeniu przez organizację pozarządową pomysłu małego projektu i rozpatrzeniu jej przez samorząd. Plusem tej procedury jest prosta forma wnioskowania i rozlicza- nia. Warunkiem jest posiadanie przez samorząd środków na ten cel i oczy- wiście wola dofinansowania (przydaje się o nią wcześniej zabiegać).

Kolejną możliwością wynikającą z powyższej ustawy jest wynikająca **z art. 12. możliwość wniosku o realizację zadania publicznego**. W takim przy- padku organizacja pozarządowa może z własnej inicjatywy złożyć wniosek o realizację zadania publicznego. Wniosek musi zawierać w szczególności: opis zadania publicznego przeznaczonego do realizacji i szacunkową kal- kulację kosztów realizacji zadania publicznego. Jeśli samorząd rozpatrzy

Dobrym źródłem fi- nansowania działań dla ochrony drzew jest mechanizm Budżetów Obywatelskich. W 2017 r. blisko 1700 projek- tów przyjęto do reali- zacji w miastach woje- wódzkich. Z tego oko- ło 160 to były projek- ty przyrodnicze, a 95 związane z sadzeniem drzew. Więcej o BO i ich znaczeniu dla za- zielenienia miast moż- na przeczytać w ra- porcie Fundacji Eko- Rozwoju <http://drzewa.org.pl/publikacja/obywatel-strazy-drzew/>

**Wrocławski
Budżet
Obywatelski**

#631

Gdzie jest kasa?

taki wniosek pozytywnie ogłasza otwarty konkurs w którym startować może też organizacja o niego wnioskująca.

Jeśli chcemy osiągnąć określony cel ale bez bezpośredniego zdobycia pieniędzy możemy też rozważyć skorzystanie z budżetów obywatelskich – np. na nasadzenie drzew czy nowe parki. Konieczne w takim przypadku jest sprawdzenie czy naszej gminie jest taki budżet i jakie są warunki. Procedura jest zwykle dwustopniowa: pierwsze to zgłoszenie, drugie zbieranie głosów aktywnych mieszkańców. Tu bardzo ważna jest promocja i mobilizacja – to się samo nie zrobi.

W dużych miastach bywają też dostępne „mikrodotacje” aktywizujące obywateli. Warto ich poszukać bo choć środki są zwykle małe i możliwe jest zwykle tylko rozliczenie faktur kosztowych (a nie naszej pracy) to możliwe jest zwykle pozyskanie pieniędzy dla inicjatywy nieformalnej.

► Fundusze krajowe na ochronę środowiska

W temacie funduszy na ochronę środowiska mamy oczywiście system **Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (jeden Narodowy i 16 wojewódzkich)**. Możemy z nich korzystać np. na działania dotyczące edukacji ekologicznej (kampanie ochrony drzew) i ochronę przyrody (ochrona sędziwych drzew i nowe nasadzenia).

Każdy z funduszy ma jednak swoje zasady i tryby postępowania (np. konkursy lub ich brak). Środki w województwach też mają różne możliwości. Ogólnie budżet w funduszach zależy od udziału wpłacających, odpowiedzialnych za zanieczyszczenie środowiska – a tych w regionach „mniej przemysłowych” – jest po prostu mniej.

Fundusze Ochrony Środowiska wymagają zwykle wkładu własnego i wymagają średnio skomplikowanego procesu aplikowania i rozliczeń. Warto też wziąć pod uwagę, że dostępność środków jest różna (brak terminów konkursów lub wyczerpywanie się środków z biegiem roku). W części funduszy brakuje też transparentnych kryteriów oceny składanych wniosków. Pomimo tych uwag fundusze bywają korzystnymi źródłami finansowania działań związanych z ochroną środowiska, w tym drzew.

Oprócz krajowych funduszy dedykowanych celom środowiskowym są oczywiście też inne krajowe środki. Warto ich poszukać np. w **Narodowym Instytucie Wolności (<https://niw.gov.pl>)**, ministerstwach, fundam-

Wielokrotna liderka zielonych projektów do Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego sadzi drzewa nad Odrą. Fot. Maciej Słobodzian

Podmioty (stowarzyszenia, fundacje), które posiadają status organizacji pożytku publicznego mogą ubiegać się o przekazanie im 1% z należnego podatku dochodowego od osób fizycznych

Twój **1%**
dla drzew

KRS 0000178876

cyjach prywatnych. Ochrona drzew może być np. elementem rozwoju kultury lub międzynarodowej pomocy rozwojowej. Dużo zależy od zbudowania właściwej narracji. Drzewa nie muszą być w tym wypadku w centrum uwagi, choć dla nas bywają najważniejsze.

► Fundusze „unijne” na ochronę środowiska

Dużo się mówi o możliwościach jakie dają nam tzw. fundusze unijne, które w nowym okresie programowania mają wyraźny priorytet dotyczący ochrony środowiska i klimatu – w tym działania na rzecz przyrody i zielonej infrastruktury. To fakt. Jednak należy wziąć pod uwagę, że fundusze te choć atrakcyjne pod względem finansowym są stosunkowo trudne pod względem aplikowania, zarządzania i rozliczania. Stąd, jeśli ma je brać pod uwagę początkująca organizacja warto aby rozejrzeć się za byciem partnerem w większym projekcie.

Ranking funduszy otwiera fundusz LIFE dedykowany kwestiom środowiskowym i klimatycznym. Jest on przyznawany przez Komisję Europejską (z możliwością dofinansowania części krajowej przez Narodowy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej). O tym, że środki LIFE mogą dofinansowywać ochronę drzew świadczą np. dwa projekty zrealizowane w tym temacie przez Fundację EkoRozwoju, która jest autorem tej karty. Ale z pewnością nie jest to zadanie proste.

Są też możliwości zdobywania środków krajowych: na poziomie centralnym (program FENIKS) i w 16 województwach (oddzielne regionalne programy). Są to dość trudne konkursy ale zaletą jest transparentność procesu oceny i stosunkowo wysokie budżety. Warto z góry przejrzeć harmonogram naboru konkursów by się dobrze przygotować. W tym celu konieczne jest skrupulatne zapoznanie się z regulaminem konkursu oraz dodatkowymi dokumentami, w tym kryteriami oceny, wykazem kosztów kwalifikowalnych oraz wykazem niezbędnych załączników. Powyższe fundusze finansować mogą m.in. czynną ochronę przyrody, nowe nasadzenia liniowe i parki, kampanie edukacyjne.

Wśród funduszy związanych z Unią Europejską pojawiają się też prostsze w aplikowaniu konkursy skierowane na rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Do tej pory były to głównie środki potocznie nazywane jako fundusze „szwajcarskie” i „norweskie” (np. fundusz Aktywni Obywatele). Środki krajów stowarzyszonych z UE dofinansowują działania obywatelskie, ale i też środowiskowe. Konkurencja jest tu spora, ale dużo polskich organizacji otrzymuje granty. Można z tych funduszy finansować m.in. obywatelskie akcje i kampanie dotyczące ochrony przyrody w tym drzew oraz edukacji ekologicznej.

Oprócz wyraźnie dedykowanych funduszy na cele ochrony przyrody i obywatelskie akcje proekologiczne jest cały szereg innych konkursów, często ogłaszanych na poziomie unijnym, gdzie startować można również z projektami, które za jeden z celów mają kwestie ochrony środowiska. Wymieńmy chociażby: Interreg, Erasmus+, Korpus Solidarności, CERV i inne... Warto się rozejrzeć za naborami, ale i też za organizacjami partnerskimi. Na poziomie unijnym często cenione są partnerstwa międzynarodowe. Nie zawsze trzeba samemu aplikować jako główny wnioskodawca. Korzystnie być też partnerem – część trudów oraz odpowiedzialności odpada, a wspólna praca bywa bardzo ciekawa i owocna.

Wiele, szczególnie dużych funduszy, wymaga wkładu własnych środków finansowych. Skąd je wziąć? Tu w sukurs przyjść mogą sympatycy, np. dofinansowując nasze zbiórki społecznościowe.

Polak potrafił

DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ KATEGORIE

WESPRZYJ TEN PROJEKT

LOGOWANIE/REJESTRACJA

NA STRAŻY DRZEW powstrzymajmy wycinki drzew

19735 PLN

z 18437 PLN

334

Wolontariuszy

Udany!

Cel osiągnięty

107%

Model finansowania: "wszystko albo nic". Aby otrzymać środki, projekt musi osiągnąć minimum 100% finansowania do 31.08.2016.

Obejrzyj w YouTube

NA STRAŻY DRZEW powstrzymajmy wycinki!

► A może zbiórki społecznościowe?

Pozornie zbiórki są proste. Zakłada się je i... pieniądze same się zbierają. Najczęściej nie jest to prawdą. Zaczynamy od tego, że w zbiórkach pieniądze nie są najważniejsze. Ważniejszy jest kapitał ludzi, którzy nam pomagają i mogą w przyszłości pomagać – nie tylko finansowo. To jest wartość nie do przecenienia. Zbiórkę warto dobrze przemyśleć i zaplanować, podobnie jak projekty – najlepiej wspólnie. I znowu najważniejszy jest cel – atrakcyjny, dobrze opisany i motywujący. W ziórkach zdarzają się też „prezenty”, które ofiarowujemy w zamian za wsparcie. Koniecznie pomyślmy skąd je możemy mieć (najlepiej nieodpłatnie), z czego sfinansujemy koszty dystrybucji i kto nam w tym pomoże? Pamiętajmy, że zadowolony ofiarodawca, będzie nas dalej wspierał i polecał; niezadowolony (bo np. nie otrzymał na czas „prezentu”) wprost przeciwnie.

Jeśli chodzi o wybór **platformy crowdfundingowej** służącej zbieraniu środków wybór jest spory. Ale warto się zastanowić. Nie polecamy platform, w których mielibyśmy konkurować z chorymi dziećmi lub tych, które są dedykowane wyraźnie innym celom – przykładowo kulturalno-artystycznym (no chyba, że np. pieniądze z wydanej płyty mają służyć ochronie drzew). Z pewnością można rozważyć **zrzutka.pl**, **polakpotrafi.pl** i inne polecane przez znajomych. Porównajmy zasięgi, prowizje i co otrzymujemy w zamian. Można też rozważyć zbiórkę na facebooku – ale organizacja na konto, której zbieramy musi być wcześniej przez FB akredytowana, co trochę trwa. Minusem FB jest to, że ofiarodawca podaje serwisowi numer karty kredytowej (nie wszyscy to akceptują), plusem jest dobra integracja z możliwościami promocyjnymi w mediach społecznościowych.

I tu dochodzimy do promocji, która jest podstawą ziórek w internecie. By ją skutecznie prowadzić potrzebujemy aktywności ludzi, planu, pomysłów i energii. Nie tylko na początku, ale i przez cały czas. Chociaż początki – pierwsze kilka dni są bardzo ważne. Często energia zgromadzona na starcie decyduje o wygranej. Ludzie lubią sukcesy i niechętnie wspierają akcje, które na początku słabo się zapowiadają. Ale bez konsekwentnej i stałej promocji wynik będzie mierny. Warto mieć już od początku wolontariuszy i publicznych ambasadorów akcji, którzy będą do niej zachęcali. Uwaga – też swoim przykładem. O wiarygodności stanowi osobisty przykład („pomogłem bo to ważne – pomóż i ty”) ale i osobisty, zindywidualizowany przekaz. To nie może być spam.

Nie do pogardzenia są też **zbiórki publiczne** – tradycyjne „do puszek” (<http://www.zbiorki.gov.pl>). Trzeba je zgłosić przez E-PUAP a potem rozliczyć. Można w tej konwencji robić zbiórki uliczne. Można też zbierać na eventach – też związanych z loteriami i aukcjami. Tu warto sprawdzić jak to robią inni i zwrócić uwagę na bezpieczeństwo formalno-skarbowo-prawne.

► Uczmy się i programujemy

Mamy za sobą pierwszy lub kolejny projekt. Co dalej? I tu wracamy do początku. W projektach nie chodzi o projekty i o pieniądze – tylko o cel, a ten strategiczny, długofalowy realizujemy zwykle nie jednym projektem, ale kontynuacją wielu.

Dlatego warto się uczyć i świętować sukcesy. I uczyć się na nich, tak jak i na błędach. Warto również startować od mniejszych projektów – wtedy zdobywamy doświadczenia i ograniczamy ryzyka (też finansowe i prawne związane z nieprawidłową realizacją projektów). **Korzystnie budować własną wiedzę, doświadczenia i „markę” oraz realizować projekty w partnerstwach z innymi podmiotami – nie tylko z organizacjami pozarządowymi.** To w przyszłości może zaowocować.

By realizować ambitniejsze cele przydaje się też wyjść z własnego ogródka i przyjrzeć się nie tylko temu jak my możemy skorzystać z funduszy, ale i jak one wpływają na rzeczywistość. Sposób wydatkowania funduszy – czemu służą, w jaki sposób – to często poważna dźwignia zmiany. Jako obywatele możemy mieć na to wpływ – szczególnie reprezentując organizacje, partnerów społecznych w funduszach „unijnych”.

Chcąc wpływać strategicznie na fundusze zwróćmy uwagę czy umożliwiają one realizację pozytywnych działań (np. dla drzew), czy nie ograniczają bezpodstawnie typu realizatorów, czy kryteria preferują działania mające rzeczywisty wpływ na zmianę? Z drugiej strony sprawdźmy czy wspierane projekty (np. inwestycyjne) zapewniają rzeczywistą ochronę drzew. W przypadku projektów „unijnych” naszym sojusznikiem jest nowa, obowiązująca od 2022 roku zasada DNSH (Do Not Significant Harm) oznaczająca „nie czynienie poważnych strat” – w naszym przypadku dla drzew. Warto się na nią powoływać w projektach inwestycyjnych, sprawdza i egzekwować.

Metod jest wiele i warto je testować, ale cel jest siłą naszego działania dla drzew. Konsekwencja i kontynuacja na pewno pomogą, też współpraca i silny zespół ludzi. Moc jest w nas. A pieniądze rzecz nabyta... lecz ważna.

Uczestnicy Forum Przyjaciół Drzew w 2017 roku, w czasie sesji warsztatowej poświęconej Sesji warsztatowa poświęconej współpracy oraz działaniom crowdfundingowym na rzecz ochrony drzew

Kartę opracowano w ramach projektu Fundacji EkoRozwoju „Przyjaciele Drzew – rozwój inicjatyw obywatelskich w kraju” sfinansowanego przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030*.